

Fordele og ulemper ved diagnoser

Har du hørt udtrykket, at hvis du ingen diagnose har, så er det fordi du endnu ikke er undersøgt godt nok endnu? Det sætter da nogle tanker i gang, gør det ikke?

Der er flere og flere mennesker som får diagnoser, men HVORFOR? Er det fordi flere mennesker er blevet syge? Måske er der flere som får depressioner fordi de er ensomme, eller er der flere som får stres i disse pressede tider?

Eller er det fordi vi er blevet bedre til at diagnosticere? Vi ved mere om sygdomme end tidligere, så måske er vi bare blevet bedre til at spotte dem? Eller er det fordi vi måske har lidt for mange diagnoser, så vi kan sætte navn på selv det mindste personlighedstræk?

Diagnoser har – og vil altid have – utrolig mange både fordele og ulemper!

Fordele ved en diagnose

Egentlig er ideen med diagnoser, at lette kommunikationen imellem fagfolk. Lige så snart man kender navnet på en diagnose, så kender man typisk årsag, symptomer og behandlingsmuligheder. Der er selvfølgelig en masse undtagelser til denne her regel, men som udgangspunkt skaber det klarhed for en fagperson at høre en diagnose tilknyttet en patient.

Det skaber faktisk også gerne klarhed for den som modtager diagnosen. "Nå, jeg er ordblind? Så kan jeg da godt forstå at jeg ikke kan læse og skrive." Vi ved altså nu at vedkommende ikke er dummere end sine klassekammerater siden vedkommende ikke har lært at læse endnu. Man er simpelthen født med en vanskelighed for at knytte lyd til bogstav, og bogstav til lyd, som må siges at

være grundpillerne i læse- og stavetilegnelsen.

Den samme klarhed oplever pårørende også gerne! Forældre til børn med diagnoser oplever eksempelvis gerne en lettelse over at finde ud af at det ikke er deres skyld, og pårørende finder gerne ro i at vide, hvorfor vedkommende agerer som barnet gør eller har det som barnet har det. Alt sammen fordi de nu kan forholde sig til både årsag – de har fået en forklaring – og forhåbentlig også gerne hjælp og/eller behandling.

For det er nemlig en meget vigtig fordel ved diagnosticering: Afklaring af behandling eller hjælp. Der kan eksempelvis være stor forskel på hvordan vi hjælper et ordblindt barn med at lære at læse, versus et barn med læse-/stavevanskeligheder. Før diagnosen famlede vi lidt i blinde, for hvorfor lærer barnet ikke at læse og stave som de jævnaldrende? Med diagnosen er vejen til tilegnelse meget mere klar, og vi ved hvor vi skal sætte ind og hvordan.

Derudover åbner diagnosen "ordblind" også op for en hel masse hjælpemidler, som kan gavne flere steder i barnets liv. Vi ved stadig at det kommer til at tage lang tid for barnet at lære at læse og stave, men det er ofte meget mere okay nu, fordi vi ved hvorfor og hvad vi skal gøre for at hjælpe bedst muligt.

Selv i situationer hvor der er meget lidt at gøre, kan det faktisk være meget mere okay nu hvor vi har en diagnose. Autisme, eksempelvis. Vi kan lave tilpasninger i

hverdagen, vi kan afhjælpe medicinsk og med terapi, vi kan udlevere kommunikationshjælpemidler og meget mere, men vi kan aldrig nogensinde kurere autisme. Så hvorfor er det nu blevet nemmere for forældrene at håndtere deres barns autisme, bare fordi det nu har et navn? Fordi det giver mening!

Når vi har fået en diagnose, er der bare så meget i adfærden og symptomerne der giver mening. Ironisk nok ved vi faktisk ikke hvad der nøjagtigt forårsager hverken ordblindhed eller autisme, men nu ved vi da dét! Det giver mening, vi har en delvis forklaring, og det er bare så meget nemmere at forholde sig til end før hvor vi slet ingen forklaring havde.

Ulemper ved en diagnose

Som bekendt er der sjældent fordele uden ulemper, og det er også tilfældet ved diagnoser! Diagnoser kan nemlig også blive både definerende og begrænsende for vedkommende som har fået en diagnose.

Behøver barnet overhovedet at gå med på biblioteket, for barnet er jo ordblind? Skal barnet læse tekster i klassen ligesom alle de andre, for barnet er jo ordblind? Hvis barnet er ordblind, kan barnet så overhovedet være med i resten af dansktimen?

Der skal nogle gange tænkes meget kreativt for at inkludere et ordblindt barn på lige fod med sine klassekammerater i skoledagen, for ellers kan man risikere at de ekskluderes, da de jo er ordblinde, og derfor ikke kan læse. Og altså ikke kun fordi mange ordblinde børn faktisk ikke kan læse endnu, men også fordi man i farten nogle gange glemmer at de altså stadig kan noget andet – selvom de har en diagnose.

Foruden spørgsmålet om hvordan alle omkring én reagerer på en diagnose, så er

spørgsmålet også hvordan man selv ville have det med det? Man kan måske endnu ikke læse selv de korteste sms'er fra sine kammerater... Eller læse simple opgaveinstruktioner i fysik... Man kan til gengæld godt forstå alt det historielæreren siger, men man kan ikke skrive og/eller læse sine egne noter til næste time... Selvom ordblindhed bare er en lille bitte del af én, så rækker dens arme langt ud i hele ens liv!

Det er selvfølgelig rart at vide, at alle disse konsekvenser kan forklares med det ene ord "ordblind"! Men det gør da også noget ved ens egne forventninger, ens selvværd og selvtillid, og gerne også ens lyst til at arbejde med noget der bare minder en lille smule om bogstaver! For ikke nok med at det er svært, så ved man som ordblind også at det bliver ved med at være svært! Diagnosen giver jo ikke ligefrem de største håb og forventninger for ens fremtidige læse-/stavefærdigheder.

Og dertil kommer så også alle andres forventninger til hvad man kan og ikke kan når man nu har fået stemplet "ORDBLIND" midt i panden.

Mange opgaver kan løses og mange problematikker kan fikses – nærmest uanset hvilken diagnose du får – for verden er fuld af hjælpemidler og kreative løsninger. Men det kræver at både man selv og de mange mennesker omkring sig, kan se sig ud over alt det man ikke kan, og finde måder at løse opgaverne med alle de ting som man så faktisk kan.

Derudover er det også vigtigt at huske på, at man stadig er SÅ meget mere end bare ens diagnose! For selvom ordblindhed og alverdens andre diagnoser er en del af hvem man er, så er de bestemt ikke det eneste! Og mange diagnoser kan man endda få æren af

at lægge bag sig igen en dag – som eksempelvis depression eller stres.

Hvis man en dag får diagnosen stres eller depression, så er det bestemt ikke tænkt som en diagnose for livet – ligesom autisme er det. Det varer ikke ved! Men husker man det efter denne stempling fra lægen? Man har fået depression, og hele verden er gået helt i sort – mon det nogensinde går over? Virkeligheden kan ramme så utrolig hårdt når der sættes ord på – og særligt fra en ekspert som lægen – så det kan være så utrolig svært at finde ud igen.

Og til sidst kommer så alle fordommene! Hvis man har depression, skal man så ikke bare tage sig lidt sammen? Skal man ikke bare hanke op i sig selv, og så se at få styr på sit liv og så kører det da igen? Det er relativt nemt at få en diagnose, men at komme af med den igen er desværre en helt anden sag! Og endnu værre er det nok at leve med en diagnose resten af sit lange liv!

Definerer en diagnose hvem man er?

Nej, selvfølgelig gør den ikke det! Den hjælper én med at forstå hvorfor man har det som man har det, og det hjælper også folk omkring én med at forstå og måske endda også til at skabe accept! Men den kan samtidig også være så utrolig begrænsende og endda også fordomsfuld.

En diagnose er en hjælp, så den skal også bruges som sådan! Man behøver faktisk ikke at dele sin diagnose med alle, men i stedet kun dem som vil kunne få gavn af det. Det er godt at ens lærer ved at man er ordblind, så læringen kan tilpasses. Det kan også være godt at ens kollegaer ved at man har fået stres, så der kan laves tilpasninger i hverdagen, så både arbejdet og én selv kan komme videre. Men der er ingen grund til at

alle ved det, hvis ingen af jer vil få gavn af det.

Diagnosen definerer ikke hvem man er, men på den anden side, forsvinder sygdommen heller ikke, bare fordi man ikke har fået stemplet i bogen endnu. Hvis man er ordblind, har fået stres eller er autist i større eller mindre grad, kan en diagnose ikke ændre på det! Men den kan hjælpe både den enkelte og de nærmeste til at få en forståelse for den bagvedliggende sygdom, adfærden, følelserne og symptomerne, samt finde den rette behandling og alle de kreative løsninger på hvordan hverdagen, skolen, arbejdet og fritiden kan løses på bedst mulig måde – for jer alle sammen!

Og så kan diagnosen også hjælpe til at få accept! Få accept af sin sygdom, sine symptomer, sine behov og alle de følelser der måske også følger med!

Vi kan sjældent helt undgå ulemperne ved diagnoserne, men fordelene opvejer klart ulemperne – særligt hvis vi endda bliver endnu bedre til at mindske ulemperne.

*Skrevet af Birgitte Albæk Henriksen
Cand.Mag. i Audiologopædi*